

25 квітня 2019 р.

3. Кальченко Т. Л. Запобігання злочинності неповнолітніх в Україні спеціальними органами та установами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / Тетяна Леонідівна Кальченко. – Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2004. – 20с.

4. Мінченко С. Методологічні аспекти аналізу злочинності в регіоні // Право України. – 2002. – № 4. – С. 114–117.

5. Міллер А. Щотакі причини та умови? // Право України. – 2001. – № 5. 2006. – С. 89-92.

6. Рабінович М.П. Основи загальної теорії права та держави. Посібник для студентів спец. «Правознавство». – Бородянка, 2004. – 236с.

7. Фролова О.Г. Злочинність і система кримінальних покарань. – К.: АртЕк, 2001. – 180с.

ВИКОРИСТАННЯ АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я

Ольга Замашкіна

кандидат педагогічних наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Останніми роками в Україні зростає численність осіб з обмеженими можливостями. Як зазначають спеціальні джерела, – «якщо наприкінці 80-х років загальна чисельність осіб з інвалідністю становила близько 3% усього населення, то на сьогодні це вже близько 6% населення України. Так, станом на початок 2017 року загальна чисельність осіб з інвалідністю становила 2 млн. 600 тис. осіб, в тому числі понад 240 тис. осіб з інвалідністю 1-ї групи, понад 900 тис. осіб з інвалідністю 2-ї групи, понад 1,3 млн. осіб 3-ї групи. Дітей з інвалідністю практично понад 156 тисяч» [1]

Як бачимо, кількість осіб з інвалідністю неухильно зростає, у зв'язку з чим постає нагальна проблема їх соціалізації, адаптації та інтеграції у суспільство. Узагальнення літературних джерел та набутий досвід свідчать, що ефективним фактором цих процесів є активна участь їх у фізкультурно-реабілітаційних, спортивно-масових заходах, спортивних змаганнях з доступних видів спорту.

Зазначимо, що адаптація, згідно словника-довідника (від лат. – *adaptatio* – пристосування) – «процес пристосування індивіда до умов соціального середовища; розглядається як процес зустрічної дії особистості і середовища на основі узгодженості вимог і соціальних очікувань. Цей процес розкривається через усвідомлення і прийняття норм соціального середовища і активність особистості у їх засвоєнні та творчому відображенні у своїй діяльності, поведінці, в узгодженості самооцінок і домагань, претензій і можливостей з реаліями певного середовища» [5, с.11-12].

Для розуміння сутності та змістового вирішення зазначеної проблеми, вважаємо доречним представити деякі міркування щодо тлумачення поняття «соціальна адаптація».

У словнику-довіднику термін «соціальна адаптація» визначений наступним чином: «вид адаптації, що передбачає процес і результат взаємного активного пристосування людини і соціального середовища або її адаптація до змінених умов життєдіяльності шляхом засвоєння і прийняття цілей, цінностей, норм і стилів поведінки; інтеграція особистості у соціальні групи, діяльність щодо освоєння стабільних і змінених соціальних умов, прийняття норм і цінностей» [5, с. 420].

Необхідно зазначити, що основними шляхами успішної соціальної адаптації особи з обмеженими можливостями є «достатнє матеріальне забезпечення, відповідне працевлаштування, освіта і побут», - як зазначають Кухаренко О. і Воєвода Я., – «одним із дієвих шляхів є залучення їх до систематичних занять адаптивною фізкультурою і спортом. Це дозволить оптимізувати свої функціональні показники в залежності від

25 квітня 2019 р.

ступеня інвалідизації, компенсувати недостатність комунікації, підвищити свій соціальний статус, оскільки саме рух здійснює безпосередньо той зв'язок інваліда із навколишнім світом, що лежить в основі розвитку його психічних поглядів і організму в цілому, забезпечуючи розвиток рухового апарата, зміцнюючи здоров'я, підвищуючи працездатність організму» [3].

На думку багатьох вчених (Дмитрієв В., Євсєєв С., Круцевич Т., Озоліна Е., Рубцова Н. та ін.) фізкультура і спорт є ефективним джерелом розширення життєздатності і адаптації осіб обмеженими можливостями здоров'я у суспільство.

Мета фізкультури і спорту – розвиток самодисципліни, самоповаги, духу змагання і дружби, тобто тих характерних якостей, які мають істотне значення для адаптації інваліда в суспільстві. Родюкова Л., узагальнюючи значення фізичної культури і спорту в житті інваліда, виділяє його терапевтичний, психологічний та соціальний ефекти. Терапевтичне значення полягає в тому, що систематичні заняття оздоровчою фізкультурою позитивно впливають на «відновлення сил інваліда, здатність координувати свої дії, розвиток швидкості і витривалості»; їх можна використовувати як доповнення до основних методів фізичної реабілітації.

Психологічне значення занять фізичною культурою і спортом полягає у виконанні рекреаційної функції: «кожне тренування – як перемога, м'язова боротьба за відновлення сили, як джерело радості; спорт як зразок ігрової діяльності заповнює потребу виражати життєву радість і задоволення, закладені в кожній людині» [4]. Психологічний аспект нерозривно пов'язаний з соціальним – як засобом соціальної інтеграції інвалідів в суспільство, потужну стимул-реакцію відновлення або встановлення контакту з навколишнім світом, визнання їх як рівноправних громадян.

Отже, як стверджує Т. Круцевич, «під час занять фізичними вправами за рахунок існування міжпредметних зв'язків здійснюється освоєння розумових, сенсорних, рухових дій, відбувається розумове, морально-естетичне, трудове та інші види виховання» [2]. У процесі адаптивного фізичного виховання використовуються елементи лікувальної фізичної культури з метою корекції та профілактики вторинних порушень; рекреативні заняття – для розвитку, задоволення потреби в ігровій діяльності; елементарні спортивні змагання.

Необхідно зауважити, що адаптивна фізична культура (АФК) допомагає особам з обмеженими можливостями здоров'я у розв'язанні багатьох проблем:

- дозволяє послабити несприятливі наслідки урбанізації життя: нервово-емоційні перевантаження, нераціональне живлення, добиватися підвищення працездатності населення;

- забезпечує при виході людину з повсякденних, одноманітних і утомливих умов життя перемикавання нервово-емоційної сфери на які-небудь нові об'єкти зовнішнього середовища, відвернення його негативних і утомливих дій повсякденності;

- забезпечує достатню м'язову активність і стимулює природний імунітет і несприйнятність організму до хвороботворних дій;

- сприяє вихованню відчуття колективізму, допитливості, бажання до подолання перешкод і інші ціннісні морально-вольові якості, що грають вирішальну роль в профілактиці нервово-психічних захворювань і розладів [6, с. 171].

Необхідно зазначити, що виходячи з потреб осіб з відхиленнями у стані здоров'я та інвалідів виділяють наступні види АФК:

1. Адаптивне фізичне виховання задовольняє потреби особи з відхиленнями у стані здоров'я у підготовці до побутової і професійної діяльності; у формуванні позитивного і активного відношення до здорового способу життя. Тут увага приділяється завданням корекції основного дефекту, супутніх захворювань та профілактичній роботі.

25 квітня 2019 р.

2. Адаптивний спорт задовольняє потреби особи у максимально можливій самореалізації своїх здібностей, зіставленні їх із здібностями інших людей; потреби в комунікативній діяльності і, взагалі, у соціалізації.

В процесі підготовки до змагань, як лікарсько-педагогічного процесу, відбувається реалізація фізичного, емоційно-психічного і інтелектуального потенціалу параспортсмена. Даний напрям розвивається як параолімпійський міжнародний рух.

3. Адаптивна рухова рекреація дозволяє задовольнити потреби особи з відхиленнями в стані здоров'я у відпочинку, цікавому проведенні дозвілля, отриманні задоволення і спрямована на активізацію, підтримку або відновлення фізичних сил, профілактику стомлення.

4. Адаптивна фізична реабілітація спрямована на здатність задовольнити потреби інваліда у лікуванні, відновленні у нього тимчасово втрачених функцій.

Необхідно констатувати, що багато параспортсменів проходять послідовний шлях від фізичної реабілітації в умовах стаціонару через рекреативно-оздоровчий спорт і до параолімпійських ігор.

Отже, АФК є різнобічним видом діяльності, який давно застосовується в Україні, і в даний час об'єднує в собі адаптивний спорт, адаптивну рухову рекреацію, адаптивне фізичне виховання.

Адаптивна фізична культура займає особливе місце у системі комплексної реабілітації і соціальної адаптації та подальшій інтеграції осіб з обмеженими можливостями здоров'я і дає їм реальний шанс на активну участь в житті суспільства.

1. В Україні збільшилась кількість осіб з інвалідністю [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://dostup.pravda.com.ua/request/kilkist_liudie_i_z_invalidnistiu

2. Круцевич Т.Ю., Когут І.О. Формування понятійно-категоріального апарату в межах адаптивної фізичної культури / Т.Ю. Круцевич, І.О. Когут / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infiz.dp.ua/joomla/media/sport-visnik-pred/2015-02/2015-02-19.pdf>

3. Кухаренко О., Воевода Я. Стан, проблеми, перспективи розвитку адаптивної фізичної культури / О. Кухаренко, Я. Воевода / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/3506/1/Kukharenko%20O..pdf>

4. Родюкова Л. В. Физическая реабилитация и социальная адаптация средствами физической культуры и спорта / Л.В. Родюкова / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://открытыйурок.рф/статьи/661910/>

5. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т.Ф. Алексеєнко. – Вінниця: Планер. – 2009. – 542 с.

6. Строгова Н.А. Адаптивная физическая культура в системе комплексной реабилитации и социальной интеграции инвалидов / Н.А. Строгова // Теория и практика общественного развития. – 2012. – № 2. – С. 171.

ІННОВАЦІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Вікторія Звєкова

кандидат педагогічних наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Навчання в інклюзивних освітніх закладах є корисним як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для звичайних дітей, членів родин та суспільства в цілому. Як свідчать дослідження, в інклюзивних класах наголос робиться в першу чергу на розвитку сильних якостей і талантів дітей, а не на їхніх проблемах.

Інклюзивна освіта як системна інновація орієнтована на підвищення якості освіти та забезпечення успішної соціалізації дітей: